

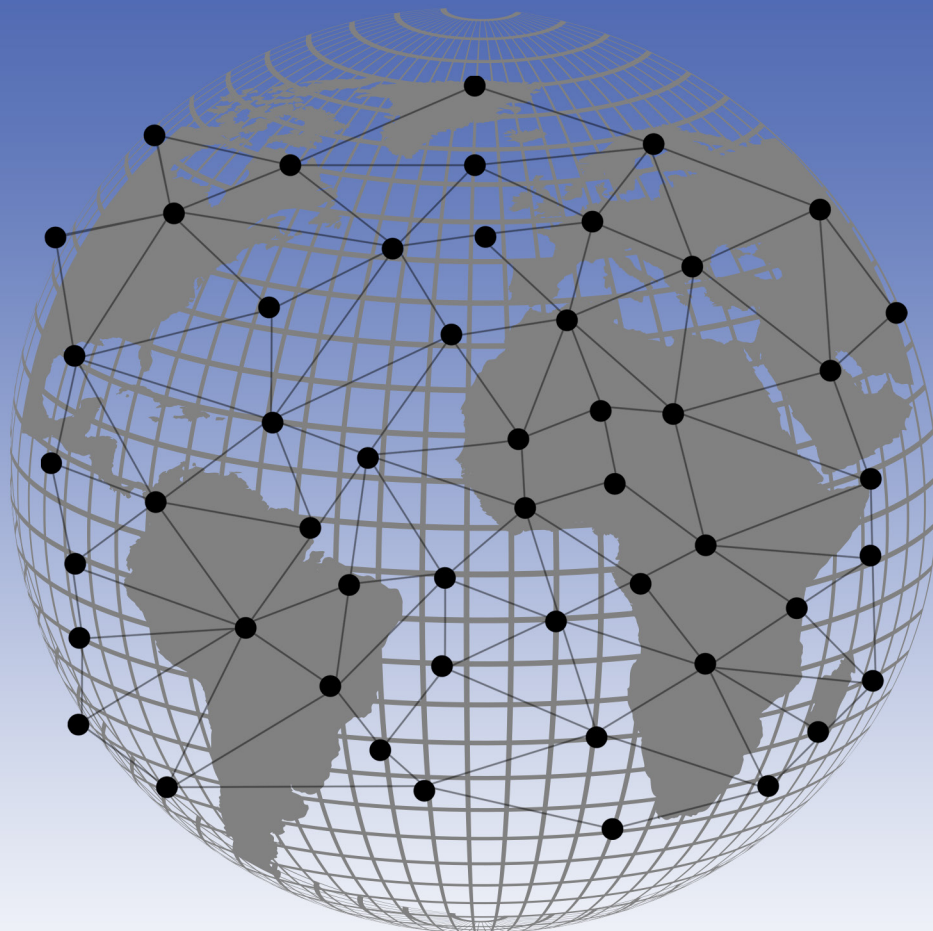


مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

## پایش تحولات تجارت جهانی (گزارش سی و هفتم)

### در این شماره می‌خوانید:

- اقدامات پیشدستانه کشورهای اروپایی برای مقابله با فشار گازی پوتین
- نتایج اقتصادی سفر بایدن به عربستان: توسعه همکاری در زمینه‌های مشارکت برای زیرساخت و سرمایه‌گذاری جهانی، شبکه‌های نسل پنجم و ششم، امنیت انرژی، انرژی‌های پاک و صنعت فضایی
- آمریکا در پی پیوند زدن اسرائیل به اقتصادهای منطقه: شکل‌گیری مجموعه اقتصادی جدید I2U2 با مشارکت آمریکا، هند، اسرائیل و امارات عربی متحده
- تلاش پاکستان برای الحاق ترکیه به کریدور اقتصادی چین - پاکستان



مرداد ۱۴۰۱

شناسنامه گزارش



مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

عنوان:

پایش تحولات تجارت جهانی  
(گزارش سی‌وهفتم)

مدیریت اقتصاد کلان و آینده پژوهی

تاریخ انتشار: مرداد ۱۴۰۱

واژه‌های کلیدی: سفر بایدن به عربستان، کریدور اقتصادی چین-پاکستان، صندوق بین‌المللی پول، فشار گازی پوتین، مازاد تجاری چین، تحریم روسیه

نشانی: تهران، خیابان طالقانی، نبش خیابان شهید موسوی (فرصت)، پلاک ۱۷۵

---

---

سلسله گزارش‌های "پایش تحولات تجارت جهانی" رویدادهای کلیدی در محیط ژئواکونومیک ایران را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد. در این قالب، رویدادهای کلیدی از منظر تاثیرگذاری بر دیپلماسی اقتصادی و موقعیت ژئواکونومیک ایران مورد توجه قرار می‌گیرند. هدف از تهیه این گزارش که به صورت ماهانه از سوی مرکز پژوهش‌های اتاق ایران منتشر خواهد شد ارائه تصویری روشن از محیط ژئواکونومیک ایران و فرصت‌ها و تهدیدهای ایران در این فضا است.

---

---

## فهرست مطالب

۵	مقدمه
۶	تحولات جهانی
۱۰	تحولات منطقه‌ای
۱۶	داده‌های تازه



## مقدمه

ایران در اقتصاد سیاسی بین‌الملل موقعیتی دوگانه دارد. از یک‌سو ارتباطات بین‌المللی این کشور به کمترین میزان در دهه‌های اخیر رسیده است و از دیگر سو کشور به‌صورت مضاعف از تحولات در محیط روانی و عملیاتی اقتصاد سیاسی بین‌الملل متأثر می‌شود. سلسله گزارش‌های "پایش تحولات تجارت جهانی"، باهدف بررسی رویدادهای بااهمیت از منظر تأثیرگذاری بر دیپلماسی اقتصادی و موقعیت ژئواکونومیک ایران، در دولایه جهانی و منطقهای به رشته تحریر درآمده است. در این گزارش، گلچینی از تحولات اخیر در دولایه جهانی و منطقه‌ای محیط ژئواکونومیک ایران مورد بحث و بررسی قرار گرفته‌اند.

## تحولات جهانی

### بسته تحریمی جدید اتحادیه اروپا علیه روسیه

اتحادیه اروپا فهرست جدیدی از تحریم‌ها علیه روسیه و همچنین اقداماتی برای تشدید بسته‌های تحریمی قبلی پیشنهاد کرد. اقدامات جدید، طلای روسیه را هدف قرار می‌دهد، محدودیت‌های تجاری بیشتری را بر صادرات ماشین‌آلات اعمال می‌کند و بیش از ۵۰ فرد و نهاد را به لیست تحریم‌ها اضافه می‌کند. در مورد طلا، این پیشنهاد، واردات، خرید یا انتقال مستقیم یا غیرمستقیم طلای منشأ روسیه، صادر شده از روسیه پس از لازم‌الاجرا شدن این تحریم‌ها را ممنوع می‌کند.

این پیشنهادها همچنین شامل شفاف‌سازی و اصلاح اقدامات قبلی است که ممکن است مانع از جریان صادرات محصولات کشاورزی و مواد غذایی از روسیه شده باشد. اتحادیه اروپا، صادرات ضروری و بشردوستانه را به طور مستقیم تحریم نکرده است، اما صادرات برخی از شرکت‌های فعال در این حوزه که وسواس گونه از تحریم‌های اتحادیه اروپا پیروی می‌کنند، کند شده است. بر اساس این پیش‌نویس، معافیت‌هایی برای برخی نهادهای دولتی روسیه جهت صادرات محصولات کشاورزی یا حمل‌ونقل نفت، در نظر گرفته شده است. افزون بر این، بر اساس این پیش‌نویس، معافیت‌هایی را برای نهادهای دولتی خاص روسیه برای معاملات یا حمل‌ونقل نفت، در نظر گرفته شده است. افزون بر این، بر اساس این پیش‌نویس در صورتی که مقامات اتحادیه به این نتیجه برسند که وجوه یا منابع اقتصادی سازمان‌های تحریم شده روسیه برای خرید، واردات یا حمل‌ونقل محصولات کشاورزی و غذایی، از جمله گندم و کود شیمیایی، ضروری است، برخی از دارایی‌های سازمان‌های تحریم‌شده را آزاد می‌کنند.

این بسته همچنین تأکید می‌کند که تحریم‌های اتحادیه اروپا به هیچ‌وجه تجارت محصولات کشاورزی بین کشورهای ثالث و روسیه را هدف قرار نمی‌دهد. به‌علاوه این متن دامنه دقیق برخی تحریم‌های مالی و اقتصادی را روشن می‌کند. انتظار می‌رود اتحادیه اروپا بنادری که چنین کالاهایی از آنجا حمل می‌شوند را از فهرست تحریمی خارج نماید.

### طرح اروپا برای مقابله با فشار گازی پوتین

قطع احتمالی جریان گاز روسیه به اروپا از مهم‌ترین ریسک‌ها در اقتصاد سیاسی بین‌الملل کنونی است. وقوع چنین سناریویی در زمستان پیش رو به طور فزاینده‌ای رهبران اتحادیه را نگران می‌کند. قطع جریان گاز در خط نورد استریم ۱ بر نگرانی‌های اروپا افزوده است. گرچه روسیه از بازگشایی خط سخن گفته اما اروپایی‌ها بیش از گذشته، نگران قطع کامل صادرات گاز روسیه‌اند.

در این راستا طرح‌های مختلفی برای مقابله با اقدام احتمالی روسیه در پیش گرفته شده است. کشورهای اروپایی در صورت توقف کامل جریان گاز روسیه یا تمدید قطعی برنامه‌ریزی شده در خط لوله نورد استریم ۱، برنامه‌هایی را برای مدیریت عرضه گاز و حتی سهمیه‌بندی انرژی در دست اجرا دارند. عرضه گاز روسیه به اروپا از طریق نورد استریم ۱ در ماه گذشته به ۴۰ درصد کاهش یافته بود و اخیراً کاملاً متوقف شد. قطع برنامه‌ریزی شده سالانه تعمیر و نگهداری از ۱۱ جولای آغاز می‌شود و تا ۲۱ جولای ادامه خواهد داشت، اما نگرانی‌هایی وجود دارد که ممکن است تمدید شود.

اتحادیه اروپا قوانینی برای جلوگیری و واکنش به اختلال در عرضه گاز دارد. این قوانین سه سطح از بحران را تعیین می‌کند: هشدار اولیه، هشدار و اضطراری. کشورهای عضو موظفند برنامه‌هایی برای نحوه مدیریت تأثیر اختلال در عرضه در سه سطح بحران داشته باشند. در شرایط اضطراری، دولت‌ها می‌توانند تنها در صورتی مداخله کنند که اقدامات مبتنی بر بازار برای اطمینان از عرضه‌های خانوارها و مشتریانی که خدمات ضروری را ارائه می‌کنند، کافی نباشد. اتحادیه اروپا در ماه جاری، طرحی را درباره آمادگی برای کاهش بیشتر گاز روسیه به رهبران ارائه خواهد کرد. افزون بر این برخی دولت‌های اروپایی نیز اقداماتی در این راستا انجام داده‌اند:

### اتریش

اتریش که حدود ۸۰ درصد گاز خود را از روسیه تأمین می‌کند، اولین گام از یک طرح اضطراری سه‌مرحله‌ای را فعال کرده است. در این گام صنایع و شرکت‌های آب و برق باید در صورت امکان، نیروگاه‌ها را با جایگزینی برای گاز طبیعی راه‌اندازی کنند.

### بلغارستان

این کشور که بیش از ۹۰ درصد نیاز گاز خود را از روسیه تأمین می‌کند، با خرید گاز طبیعی مایع (LNG) آمریکا موافقت کرده و مذاکرات با آذربایجان را برای افزایش تحویل گاز شدت بخشیده است.

### جمهوری چک

دولت لایحه‌ای تدوین کرده است که به نهادهای دولتی اجازه می‌دهد اقداماتی را برای جلوگیری از وضعیت اضطراری در بخش گرمایش انجام دهند و به کارخانه‌های زغال‌سنگ که قرار است به دلیل نقض محدودیت‌های انتشار گازهای گلخانه‌ای در سال آینده تعطیل شوند، اجازه ادامه کار می‌دهد.



## دانمارک

آژانس انرژی دانمارک اعلام کرد که گام اول یک طرح سه‌مرحله‌ای تأمین گاز اضطراری را فعال کرده است. این سازمان گفت که عرضه گاز در حال حاضر تضمین شده است اما از مصرف‌کنندگان و شرکت‌ها خواست تا مصرف را کاهش دهند.

## فنلاند

فنلاند و کشورهای بالتیک، تعمیرات تابستانی یک خط لوله گاز بزرگ را به تعویق می‌اندازند تا به تأمین امنیت کمک کنند.

## فرانسه

فرانسه در حال کار بر روی طرح‌های اضطراری برای کاهش جریان گاز روسیه است. شرکت‌های انرژی از افراد و شرکت‌ها می‌خواهند مصرف برق را کاهش دهند. فرانسه نسبت به برخی از همسایگان خود کمتر به واردات گاز از روسیه وابسته است. واردات از روسیه حدود ۱۷ درصد از مصرف گاز این کشور را تشکیل می‌دهد.

## آلمان

آلمان که در تأمین ۵۵ درصد از گاز موردنیاز خود به روسیه متکی است، وارد فاز ۲ طرح سه‌مرحله‌ای گاز اضطراری خود شده است. فاز ۲ یا "مرحله هشدار" زمانی آغاز می‌شود که دولت خطر کمبود عرضه طولانی‌مدت گاز را مشاهده کند. بر اساس این طرح، آلمان خط اعتباری ۱۵ میلیارد یورویی (۱۵٫۸ میلیارد دلار) برای پرکردن تأسیسات ذخیره‌سازی گاز ارائه خواهد کرد.

## یونان

بر اساس یک طرح اضطراری، یونان که عمدتاً از گاز برای تولید برق استفاده می‌کند، مقادیر بیشتری LNG دریافت می‌کند و چهار نیروگاه گازسوز را به دیزل تغییر می‌دهد. همچنین در دو سال آینده به‌عنوان یک اقدام موقت، استخراج زغال‌سنگ را افزایش خواهد داد. یک خط لوله گاز بین یونان و بلغارستان با تأخیر طولانی‌مدت تکمیل شده است و می‌تواند عملیات تجاری خود را در ماه جاری آغاز کند.

## ایتالیا

ایتالیا که حدود ۴۰ درصد گاز موردنیاز خود را از روسیه تأمین می‌کند، اخیراً اقدامات اولیه را برای تقویت ذخیره‌سازی گاز اعلام کرد و قصد دارد در صورت نیاز برای صرفه‌جویی در گاز، استفاده از نیروگاه‌های

زغال سنگ را به حداکثر برساند.

### هلند

هلند، مرحله هشدار اولیه طرح بحران انرژی خود را فعال می‌کند و سقف تولید نیروگاه‌های زغال سنگ را برمی‌دارد. این کشور ۱۵ درصد گاز خود را از روسیه وارد می‌کند. میدان گازی گرونینگن نیز می‌تواند برای کمک به تأمین انرژی کشورهای همسایه مورد استفاده قرار گیرد اما افزایش شدید تولید می‌تواند خطر زلزله را به همراه داشته باشد.

### لهستان

لهستان قصد ندارد روش اضطراری ۱۲ مرحله‌ای خود را که منجر به جیره‌بندی گاز می‌شود، آغاز کند. موقعیت فعلی تعادل گاز لهستان توسط یک پایانه LNG که با ظرفیت کامل کار می‌کند و تقاضای تابستانی کمتری دارد، تا حدودی در پاسخ به قیمت‌های بالا پشتیبانی می‌شود.

### اسپانیا و پرتغال

هیچ یک از کشورهای شبه‌جزیره ایبری روسیه را در زمره تأمین‌کنندگان اصلی خود به حساب نمی‌آورند.

### سوئد

سوئد مرحله اول طرح اضطراری سه‌بخشی را فعال کرده است.

### تغییر در سیاست اقتصادی روسیه؟

هفته گذشته وزیر صنعت و تجارت روسیه در جلسه دومای دولتی، اعلام کرد که این کشور باید سیاست اقتصادی خود را بر اولویت دادن به نیازهای داخلی متمرکز کند. او گفته است که "ما ارضای نیازهای داخلی را اولویت اصلی اقتصاد خود می‌دانیم اما این بدان معنا نیست که ما درهای روسیه را ببندیم و پتانسیل صادرات خود را افزایش ندهیم. ما مذاکره با کشورهای غیرغربی برای توسعه روابط تجاری را ادامه خواهیم داد. اولویت‌های ما کشورهای خاورمیانه، آسیای جنوب شرقی، آفریقا و آمریکای جنوبی است."

او تأکید کرد که برای دستیابی به این هدف، روسیه باید سیاست صنعتی خود را اصلاح کند. در این راستا لازم است سیاست صنعتی بازار محور به سیاست تضمین حاکمیت تکنولوژیک تبدیل شود. ماشین‌آلات و تجهیزات وارداتی باید به تدریج با نسخه‌های روسی جایگزین شوند.

وزیر صنعت و تجارت روسیه پنج حوزه مهم استراتژیک را که در آنها حاکمیت تکنولوژیک از اهمیت

بالایی برخوردار است، تشریح کرد: امنیت ملی و دفاع که در آنها اولویت به ساخت سلاح‌های پیشرفته داده می‌شود، بخش انرژی که در پیامد تحریم‌ها نیاز مبرمی به تجهیزات ساخت داخل دارد و کشتی‌سازی، هواپیما و صنایع شیمیایی از جمله آن است. او تأکید کرده است صنایعی وجود دارد که روسیه به دلیل نگرانی‌های امنیت ملی مجبور به جایگزینی واردات است، درحالی‌که در سایر صنایع همکاری بین‌المللی وجود دارد و خواهد بود.

## تحولات منطقه‌ای

### نتایج اقتصادی سفر بایدن به عربستان

سفر بایدن به عربستان سعودی عمدتاً از زاویه تنش‌های ژئوپلیتیک و نیز نقش عربستان در امنیت انرژی جهانی مورد بررسی قرار گرفت. اما این سفر نتایج اقتصادی دیگری نیز داشت. در گزاره برگی که کاخ سفید در این مورد منتشر کرده به توافقاتی ذیل اشاره شده است:

#### ۱- حضور عربستان در طرح کلان موسوم به مشارکت برای زیرساخت و سرمایه‌گذاری جهانی

بایدن از برنامه عربستان سعودی برای سرمایه‌گذاری استراتژیک در پروژه‌های همسو با اهداف مشارکت ایالات متحده برای زیرساخت و سرمایه‌گذاری جهانی (PGII) که رئیس‌جمهور و رهبران G7 در اجلاس سران G7 در ۲۶ ژوئن ۲۰۲۲ رونمایی کردند، استقبال کرد. کاخ سفید مدعی است که ایالات متحده و عربستان سعودی با هم صدها میلیارد دلار را برای ارائه زیرساخت‌های باکیفیت و پایدار بسیج خواهند کرد که در زندگی مردم در سراسر جهان تفاوت ایجاد می‌کند، زنجیره‌های تأمین را تقویت و متنوع می‌کند و فرصت‌های جدیدی را برای کارگران و مشاغل آمریکایی ایجاد می‌کند.

#### ۲- چارچوب جدید دوجانبه برای همکاری در ۵G/۶G:

امضای یادداشت همکاری جدید بین اداره ملی ارتباطات و فناوری اطلاعات ایالات متحده و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات عربستان سعودی که شرکت‌های فناوری ایالات متحده و عربستان را در پیشرفت به یکدیگر متصل می‌کند، یکی دیگر از نتایج اقتصادی این سفر بود. در این قالب، دو کشور در توسعه شبکه‌های نسل پنجم و ششم با یکدیگر همکاری می‌کنند. همچنین دو کشور در توسعه فناوری نسل پنجم ارتباطات در کشورهای در حال توسعه و با درآمد متوسط از طریق PGII (طرح مشارکت برای زیرساخت و سرمایه‌گذاری جهانی) همکاری می‌کنند. کاخ سفید مدعی است، عربستان سعودی متعهد به سرمایه‌گذاری قابل توجهی برای این پروژه تحت چتر مشارکت برای زیرساخت و سرمایه‌گذاری جهانی شده است.

### ۳- همکاری جدید در زمینه امنیت انرژی

عربستان سعودی متعهد شده است از تعادل بازار جهانی نفت در راستای تداوم رشد اقتصادی پایدار در جهان حمایت کند. ایالات متحده از افزایش سطح تولید ۵۰ درصد بالاتر از آنچه برای ماه‌های جولای و آگوست برنامه‌ریزی شده بود، استقبال کرده است. کاخ سفید مدعی است این گام‌ها و گام‌های بعدی که در هفته‌های آینده پیش‌بینی می‌کنیم، به طور قابل توجهی به ثبات بازارها کمک می‌کنند. این بند از توافق‌های دو کشور مبهم است و عربستان تعهد مشخصی ارائه نداده است.

### ۴- چارچوب جدید همکاری دوجانبه در حوزه انرژی‌های پاک

این چارچوب به‌ویژه بر روی انرژی خورشیدی، هیدروژن سبز، هسته‌ای، و سایر ابتکارات انرژی پاک تمرکز دارد. دو کشور با توسعه همکاری میان متخصصین و شرکت‌های فعال در حوزه انرژی، به دنبال افزایش تلاش‌ها برای مقابله با تغییرات آب‌وهوا و استفاده بیشتر از منابع انرژی پاک در سراسر جهان، خواهند بود. این مشارکت از همکاری بخش دولتی و خصوصی برای اجرای راه‌حل‌های انرژی پاک و درعین حال سرعت بخشیدن به تحقیق، توسعه و به‌کارگیری فناوری‌های نوآورانه موردنیاز برای کربن‌زدایی اقتصاد جهانی و دستیابی به هدف کربن صفر استفاده خواهد کرد.

### ۵- همکاری در صنعت فضایی

در این قالب، دو کشور، همکاری در صنعت فضایی را گسترش می‌دهند. افزون بر این دو کشور بر استفاده مسئولانه از فضا تأکید کردند. از دیگر سو در رسانه‌های دولتی عربستان نیز نتایج اقتصادی سفر بایدن بازتاب داده شد. بر مبنای گزارش‌های این رسانه‌ها، در این سفر وزیر انرژی، سرمایه‌گذاری، ارتباطات و بهداشت عربستان ۱۸ قرارداد با هم‌تایان آمریکایی خود منعقد کردند. این توافقنامه‌ها راه‌های جدیدی را برای همکاری مشترک در سرمایه‌گذاری، انرژی، فناوری اطلاعات و ارتباطات، فضا و سلامت می‌گشاید. سازمان فضایی عربستان قرارداد آرتیمیس را با ناسا امضا کرد که امکان اکتشاف مشترک ماه و مریخ را فراهم می‌کند. وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات عربستان یک تفاهم‌نامه همکاری با IBM برای ارتقای مهارت ۱۰۰۰۰۰ نیروی کار جوان طی ۵ سال امضا کرد.

عربستان مدعی است این توافق می‌تواند عربستان را به‌عنوان قطب فناوری و نوآوری در خاورمیانه و شمال آفریقا ارتقا دهد. این وزارتخانه همچنین تفاهم‌نامه همکاری با اداره ملی ارتباطات و اطلاعات ایالات متحده امضا کرد که شامل همکاری بین دو کشور در زمینه فناوری‌های 5G و 6G است. رئیس فدراسیون اتاق‌های عربستان سعودی در آستانه سفر جو بایدن، رئیس‌جمهور این کشور به پادشاهی، گفت: شرکت‌های آمریکایی "فرصتی بزرگ" برای توسعه تجارت با عربستان سعودی دارند. او تأکید کرد که

راه‌های بالقوه‌ای برای افزایش تجارت بین دو کشور وجود دارد. تجارت عربستان و آمریکا در سال ۲۰۲۱ به ۳۰ میلیارد دلار رسید.

ایالات متحده رتبه ششم را در بازارهای صادراتی عربستان دارد. از دیگر سو، آمریکا دومین صادرکننده بزرگ به بازار عربستان است. مهم‌ترین صادرات غیرنفتی عربستان به ایالات متحده در سال ۲۰۲۱ را محصولات شیمیایی، کودهای شیمیایی و آلومینیوم تشکیل داده‌اند. مهم‌ترین کالاهای وارداتی عربستان از آمریکا را ماشین‌آلات، وسایل و تسلیحات تشکیل داده‌اند.

### آمریکا در پی پیوند زدن اسرائیل به اقتصادهای منطقه

سفر بایدن به خاورمیانه عمدتاً از منظر تأثیرات ژئوپلیتیکی موردتوجه قرار گرفت اما در این سفر مجموعه اقتصادی جدیدی با مشارکت آمریکا، هند، اسرائیل و امارات عربی متحده شکل گرفت و دستور کارهایی برای پیشبرد همگرایی اقتصادی میان اعضا تعیین شد. در مورد این مجموعه بحث‌های پراکنده‌ای در رسانه‌ها مطرح شده است. برای شناخت این مجموعه نوپدید اقتصادی و دستور کار آن، توجه به گزاره برگ کاخ سفید مفید است. از همین رو این گزاره برگ ترجمه شده است که در ادامه می‌آید.

"در ۱۴ ژوئیه ۲۰۲۲، ما، سران دولت هند، اسرائیل، امارات متحده عربی و ایالات متحده، برای اولین جلسه رهبران گروه "I2U2" (INDIA, ISRAEL, UNITED STATES, UAE) تشکیل جلسه دادیم. هدف این گروه‌بندی منحصربه‌فرد از کشورها، بهره‌گیری از نشاط جوامع و روحیه کارآفرینی برای مقابله با برخی از بزرگ‌ترین چالش‌های پیش روی جهان با تمرکز ویژه بر سرمایه‌گذاری‌های مشترک و ابتکارات جدید در آب، انرژی، حمل‌ونقل، فضا، سلامت و غذا و امنیت است.

ما در نظر داریم، سرمایه و تخصص بخش خصوصی را برای نوسازی زیرساخت‌ها، پیشبرد مسیرهای توسعه کم‌کربن برای صنایعمان، بهبود سلامت عمومی و دسترسی به واکسن‌ها، ارتقای ارتباط فیزیکی (زیرساختی) بین کشورهای منطقه خاورمیانه، ایجاد راه‌حل‌های مشترک و جدید برای بازیافت زباله، بسیج کنیم. در پرتو فرصت‌های تأمین مالی مشترک، استارت‌آپ‌ها را به سرمایه‌گذاری‌های I2U2 متصل کنیم و توسعه فناوری‌های حیاتی نوظهور و سبز را در عین تضمین امنیت غذایی و انرژی کوتاه‌مدت و بلندمدت ترویج کنیم.

ما بر حمایت خود از توافقنامه ابراهیم و دیگر ترتیبات صلح و عادی‌سازی با اسرائیل تأکید می‌کنیم. ما از فرصت‌های اقتصادی ناشی از این تحولات تاریخی از جمله برای پیشرفت همکاری اقتصادی در خاورمیانه، جنوب آسیا و به‌ویژه برای ترویج سرمایه‌گذاری پایدار در میان شرکای I2U2، استقبال می‌کنیم. ما



همچنین از دیگر گروه‌بندی‌های جدید کشورها مانند مجمع النقب<sup>۱</sup> برای همکاری‌های منطقه‌ای استقبال می‌کنیم که مشارکت‌های منحصربه‌فرد هر کشور شریک، از جمله توانایی اسرائیل برای نقش آفرینی به‌عنوان یک مرکز نوآوری برای اتصال شرکا و مناطق جدید جهت مقابله استراتژیک با چالش‌هایی بسیار بزرگ را به رسمیت می‌شناسند.

نشست افتتاحیه رهبران I2U2 امروز بر بحران امنیت غذایی و انرژی پاک متمرکز بود. رهبران راه‌های نوآورانه‌ای را برای اطمینان از تولید پایدار مواد غذایی و سیستم‌های توزیع متنوع‌تر مواد غذایی که می‌تواند شوک‌های غذایی جهانی را بهتر مدیریت کند، مورد بحث قرار دادند. برای این منظور، رهبران I2U2 ابتکارات زیر را برجسته کردند:

**امنیت غذایی:** امارات متحده عربی - مقرر آژانس بین‌المللی انرژی‌های تجدیدپذیر (IRENA) و میزبان COP28 در سال ۲۰۲۳ - ۲ میلیارد دلار برای توسعه مجموعه‌ای از مجتمع‌های (پارک) یکپارچه تولید مواد غذایی<sup>۲</sup> در سراسر هند، سرمایه‌گذاری خواهد کرد. این مجتمع‌ها از پیشرفته‌ترین فناوری‌های سازگار با محیط‌زیست، فناوری‌های هوشمند برای کاهش ضایعات و فساد مواد غذایی، حفظ ذخایر آب شیرین و منابع انرژی تجدیدپذیر استفاده خواهند کرد.

هند زمین‌های مناسبی را برای این پروژه فراهم می‌کند و ادغام کشاورزان در پارک‌های غذایی را تسهیل می‌کند. بخش خصوصی ایالات متحده و اسرائیل دعوت خواهند شد تا تخصص خود را ارائه دهند و راه‌حل‌های نوآورانه‌ای ارائه دهند که به پایداری کلی پروژه کمک می‌کند. این سرمایه‌گذاری‌ها به ارتقای بهره‌وری و در نتیجه به مقابله با ناامنی غذایی در جنوب آسیا و خاورمیانه کمک می‌کند.

**انرژی پاک:** گروه I2U2، پروژه انرژی تجدیدپذیر هیبریدی را در ایالت گجرات هند متشکل از ۳۰۰ مگاوات (MW) ظرفیت بادی و خورشیدی که با یک سیستم ذخیره انرژی باتری تکمیل می‌شود، پیش خواهد برد. آژانس تجارت و توسعه ایالات متحده یک مطالعه امکان‌سنجی برای این پروژه ۳۳۰ میلیون دلاری را تأمین مالی کرد. شرکت‌های مستقر در امارات در حال بررسی فرصت‌هایی برای خدمت به‌عنوان شرکای مهم فنی و سرمایه‌گذاری هستند.

اسرائیل و ایالات متحده قصد دارند با امارات و هند همکاری کنند تا فرصت‌های بخش خصوصی را برجسته کنند. شرکت‌های هندی مشتاق شرکت در این پروژه هستند و به هدف هند برای دستیابی به ظرفیت ۵۰۰ گیگاوات سوخت غیر فسیلی تا سال ۲۰۳۰ کمک می‌کنند. چنین پروژه‌هایی این پتانسیل را دارند که هند را به یک قطب جهانی برای زنجیره‌های تأمین جایگزین در بخش انرژی‌های تجدیدپذیر

۱ مجمعی که اخیراً با هدایت آمریکا و مشارکت اسرائیل، امارات، بحرین، مصر و مراکش برای توسعه همگرای منطقه‌ای که اسرائیل نیز بخشی از آن باشد شکل گرفته است

۲ پارک‌های غذایی با هدف پیوند مستقیم تولیدکنندگان محصولات کشاورزی با زنجیره توزیع و مصرف کنندگان ایجاد می‌شود و یکی از برنامه‌های کلان دولت هند است

تبدیل کنند.

رهبران، عزم خود را برای استفاده از بازارهای تثبیت شده برای ایجاد راه‌حل‌های نوآورانه‌تر، فراگیرتر و مبتنی بر علم جهت افزایش امنیت غذایی و سیستم‌های غذایی پایدار ابراز کردند. رهبران همچنین از علاقه هند به پیوستن به ایالات متحده، امارات متحده عربی و اسرائیل در ابتکار موسوم به مأموریت کشاورزی نوآورانه برای مقابله با تغییرات اقلیمی (AIM for Climate) استقبال کردند. آنها تأیید کردند که این تنه‌ها گام‌های اولیه در یک مشارکت استراتژیک بلندمدت برای ترویج ابتکارات و سرمایه‌گذاری‌هایی است که حرکت افراد و کالاها را در نیمکره‌ها بهبود می‌بخشد و پایداری و انعطاف‌پذیری را از طریق مشارکت‌های علمی و فناوری افزایش می‌دهد."

آنچه از این گزاره برگ بر می‌آید، آمریکا می‌کوشد با شکل‌دهی به ساختارهای همگرایی اقتصادی در غرب و جنوب آسیا، اسرائیل را در طیفی از اقتصادی‌های منطقه در وضعیت تنیدگی قرار دهد. مشارکت قدرت‌هایی همچون هند، امکانات بیشتری برای همگرایی آمریکا محور فراهم می‌آورد.

افزون بر این اسرائیل در این سفر در پی جلب توجه بایدن به دالان اقتصادی خلیج فارس - مدیترانه که با نام خط ریلی صلح نیز شناخته می‌شود، برآمد. وزارت اقتصاد اسرائیل اسنادی در مورد ابعاد این دالان منتشر کرد تا توجه بایدن به آن جلب شود. اما در گزاره برگ کاخ سفید به این دالان اشاره‌ای نشده است. با وجود این اسرائیل برای شکل‌دهی به این دالان تلاش می‌کند. این دالان بخشی از دالان اقتصادی بزرگ‌تری است که قرار است دسترسی هند به بازارهای اروپایی را تسهیل کند. بخش خاورمیانه‌ای این دالان، اتصال سواحل غربی هند به دریای مدیترانه، خاک قاره اروپا را تأمین خواهد کرد. بخش خاورمیانه‌ای این پروژه از بندر جبل علی امارات (دبی) آغاز می‌شود و پس از عبور از عربستان و اردن به بندر حیفا (اسرائیل) می‌رسد. این مسیر در ادامه با گذر از بخش شرقی دریای مدیترانه به بندر پیرئاس یونان رسیده و از طریق خشکی به اروپای غربی می‌رسد.

در راستای ایجاد زیرساخت‌های لازم برای عملیاتی شدن این دالان اقتصادی، بندر جبل علی از طریق یک خط ریلی به طول ۱۳۹ کیلومتر به الغویفات (ابوظبی) در مرز عربستان متصل شده است. ادامه این مسیر در خاک عربستان، از طریق خط ریلی شمال - جنوب عربستان به طول ۱۳۹۲ کیلومتر از حَرَض به ریاض، بُریده و حدیثه در مرز اردن می‌رسد. الحدیثه در مرز عربستان و اردن با بندر حیفا حدود ۳۰۰ کیلومتر فاصله دارد؛ در حال حاضر خط ریلی بیت شئان - حیفا به طول ۷۰ کیلومتر، به‌عنوان بخشی از شبکه ریلی اسرائیل موجود و مورد استفاده است. به‌عبارت‌دیگر تنها بخشی از این مسیر ریلی که هنوز ایجاد نشده شامل ۲۳۰ کیلومتر از خط ریلی جبل علی - حیفا (۱۸۳۱ کیلومتر)، از حدیثه (مرز اردن و عربستان) تا بیت





شئان (اسرائیل) است.

### گام جدید امارات و ترکیه در شکل‌دهی به مشارکت جامع اقتصادی

هفته گذشته یک هیئت عالی‌رتبه امارات به سرپرستی وزیر صنعت و فناوری پیشرفته باهدف توسعه روابط اقتصادی، راهی ترکیه شد. هدف از این سفر، بررسی زمینه‌های جدید برای همکاری‌های آینده، به‌ویژه در بخش‌های انرژی، صنعت و فناوری پیشرفته بود. در این سفر علاوه بر رایزنی‌های مقامات دو کشور، کارگاه آموزشی سرمایه‌گذاری ترکیه در امارات متحده عربی که در آن هیئت اماراتی به تشریح فرصت‌های سرمایه‌گذاری در سراسر زنجیره ارزش صنعتی امارات پرداختند، نیز برگزار شد.

از منظر مقامات اماراتی، شرکت‌های این کشور، فرصت‌هایی را در توسعه منابع گاز، زیرساخت‌های انرژی و انرژی‌های تجدیدپذیر برای همکاری با شرکای ترک می‌بینند. افزون بر این، طرف اماراتی از تمایل خود برای سرمایه‌گذاری در حوزه‌های مراقبت‌های بهداشتی، بیوتکنولوژی و کشاورزی؛ دفاع، لجستیک، ارتباطات دیجیتال، تجارت الکترونیک و خدمات مالی در ترکیه خبر داده است. وزیر تجارت خارجی امارات نیز از نهایه شدن توافقنامه مشارکت اقتصادی همه‌جانبه با ترکیه در آینده‌ای نزدیک خبر داد و مدعی شد که فرصت‌های بی‌ظنیری را برای تقویت تجارت و سرمایه‌گذاری دوجانبه به ارمغان خواهد آورد.

تجارت غیرنفتی بین دو کشور در سال ۲۰۲۱ به حدود ۴,۵۰ میلیارد درهم رسیده است که نسبت به سال ۲۰۲۰ رشد ۵۴ درصدی و نسبت به سال ۲۰۱۹ افزایش ۸۶ درصدی داشته است. ترکیه بیش از سه درصد از صادرات غیرنفتی امارات را جذب کرده است. ترکیه، هفتمین شریک تجاری بزرگ امارات است. سرمایه‌گذاری‌های امارات در ترکیه تا پایان سال ۲۰۲۰ به ۱۸,۳ میلیارد درهم رسید، درحالی‌که ارزش سرمایه‌گذاری‌های ترکیه در امارات تا پایان سال ۲۰۱۹ به ۱,۱ میلیارد درهم رسید. نکته کلیدی در نتایج این سفر آنکه امارات از ایجاد صندوق سرمایه‌گذاری ۱۰ میلیارد دلاری در ترکیه و امضای ۷۲ قرارداد همکاری خبر داد. ایجاد این صندوق بیش از ۱۰ سال مورد مذاکره دو کشور بود.

### ترکیه به کریدور اقتصادی چین - پاکستان ملحق می‌شود؟

وزیر برنامه‌ریزی دولت پاکستان اعلام کرد که اسلام‌آباد می‌خواهد ترکیه بخشی فعال از CPEC باشد. او اعلام کرد که شهbaz شریف پیشنهادی را برای گنجاندن ترکیه در CPEC به چین ارائه کرده است و انتظار پاسخ مثبت از چین دارد. او خاطرنشان کرد که اصولاً پاکستان و چین مخالف شرکت هیچ کشور دیگری در CPEC نیستند.

اخیراً، شهbaz شریف پیشنهاد کرده بود که CPEC به یک «قرارداد سه‌جانبه» بین چین، پاکستان و



ترکیه تبدیل شود تا هر سه کشور دوست بتوانند از پتانسیل آن بهره ببرند. شریف این اظهارات را هنگام سخنرانی در مراسم افتتاح یکی از پروژه‌های سرمایه‌گذاری ترکیه در کارخانه کشتی‌سازی کراچی بیان کرد. چین هنوز واکنشی به این پیشنهاد نشان نداده است. روابط چین و ترکیه به دلیل حمایت ترکیه از اوغورها با چالش‌های مهمی مواجه است.

### موافقت صندوق بین‌المللی پول با تقاضای پاکستان

صندوق بین‌المللی پول با تقاضای پاکستان برای دریافت وامی جدید موافقت کرد. پاکستان، مدت‌هاست با صندوق بین‌المللی پول برای اخذ وام در حال مذاکره است. در مرحله نخست، مبلغ ۱,۷ میلیارد دلار به پاکستان اختصاص داده شده است. این مبلغ تا ۷ میلیارد دلار قابل افزایش خواهد بود. پاکستان با چالش‌های اقتصادی فراوانی در داخل مواجه است. تورم فزاینده در اقتصاد بین‌الملل نیز بر چالش‌های این کشور افزوده است.

### داده‌های تازه

#### مازاد تجاری چین رکورد زد

مازاد تجاری ماهانه چین در ژوئن به رکورد ۹۷,۹ میلیارد دلار رسید. داده‌های جدید گمرک نشان می‌دهد که صادرات این کشور در ماه ژوئن نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۱۷,۹ درصد افزایش یافته و به ۳۳۱,۲ میلیارد دلار رسیده است. در این مدت واردات تنها ۱ درصد افزایش یافت و به ۲۳۳,۳ میلیارد دلار رسید که باعث افزایش ۹۰ درصدی مازاد تجاری نسبت به سال گذشته شد.

واردات از روسیه، عمدتاً نفت و گاز، ۵۶ درصد نسبت به یک سال گذشته افزایش یافته است که رقم قابل توجهی است. صادرات به ایالات متحده علی‌رغم تعرفه‌های گمرکی وضع شده علیه این کشور، ۱۹,۳ درصد نسبت به سال گذشته افزایش یافت و به ۵۶ میلیارد دلار رسید. واردات کالاهای آمریکایی با ۱,۷ درصد افزایش به ۱۴,۶ میلیارد دلار رسید. مازاد تجاری چین با ایالات متحده با ۲۶ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۴۱,۴ میلیارد دلار رسیده است. صادرات به ۲۷ کشور اتحادیه اروپا با ۱۷,۱ درصد افزایش نسبت به ژوئن گذشته به ۵۰,۵ میلیارد دلار رسید در حالی که واردات کالاهای اروپایی با ۹,۷ درصد افزایش به ۲۵ میلیارد دلار رسید. مازاد تجاری چین با اروپا با ۶۵ درصد افزایش به ۲۵,۴ میلیارد دلار رسید.

#### اروپا مشتری اصلی نفت آمریکا

اروپا برای اولین بار در شش سال گذشته از آسیا پیشی گرفته و به بزرگ‌ترین مصرف‌کننده نفت آمریکا



تبدیل شده است. بر اساس آخرین آمارهای ایالات متحده، از ژانویه تا می امسال، اروپا به طور متوسط حدود ۲۱۳,۱ میلیون بشکه نفت خام ایالات متحده را مصرف کرده است در حالی که آسیا ۱۹۱,۱ میلیون بشکه نفت خام دریافت کرده است. داده‌ها نشان می‌دهد آخرین باری که واردات نفتی آسیا از آمریکا در دوره پنج‌ماهه از اروپا عقب افتاد، در سال ۲۰۱۶ بود، زمانی که ایالات متحده ممنوعیت صادرات نفت خام خود را لغو کرد. این تغییر می‌تواند نشانه‌ای از همپوشانی فزاینده ژئوپلیتیک و ژئواکونومیک اروپا و آمریکا باشد.